

”הייאוש אינו החלק הקשה, התקווה היא שקשה לי”

איריס קאופמן מתמודדת עם מחלות ממאירות וכרוניות רוב חייה. מתוך המקום האישי שלה, היא כותבת על החיים תחת עננת המוות התמידית שמרחפת, על אירועי ה-7/10 שהפכו את התחושות שלה לקולקטיביות, ועל חדות החיים: ”מוות מאיים, בין אם בגלל מחלה או בגלל כל אירוע אחר, הוא המופע האולטימטיבי של אובדן שליטה”

אני כותבת את מילות הטראומה האישית שלי. את מה שעושות שנים ארוכות של חיים עם מחלות ממאירות ומסכנות חיים ועם מחלה כרונית שתלווה אותי תמיד. אבל בתוך עמי אני יושבת, ובתוך הטראומה הקולקטיבית של השבעה באוקטובר. בתוך מעגל של תנועה מתמדת ומערערת בין גאות ושפל, שאין בה נקודת מפנה ברורה וקשה מאד לגייס בה תקווה.

זהו הלך הרוח שהתחלתי לכתוב בו את הטור הזה. הגעתי הביתה מעוד בדיקה בבית חולים תל השומר, מאלו שאצטרך לעשות מדי כמה חודשים עד סוף חיי. תל השומר הוא עיר של ממש. מקום גדול וחניות בו מעט. זהו אחד המקומות הבודדים שאני מנצלת בהם את תו הנכה למוגבלי ניידות שמוצמד לשמשת הרכב שלי. שנים ארוכות סירבתי להוציא תו נכה. הוא הגיע לי כשחליתי בסרטן ריאה – ולא לקחתי. הוא הגיע לי כשחליתי בסרטן שד – ולא לקחתי. הוא הגיע לי כשחליתי בטרשת נפוצה – ולא לקחתי. רק כשהגוף כבר צעק ולא היתה ברירה – נכנעתי. אני מגיעה עכשיו לבית החולים, חונה היכן שאני מוצאת חניית נכים פנויה, צועדת במסדרונות, חוצה מעברים, שולטת בדרכי קיצור בין קומות ובניינים עד שאני מגיעה למחלקה הנכונה.

השהות במחלקות אונקולוגיות, או נירולוגיות, או תחת מכונות הדמיה או בתוך חדרי ניתוח היא חלק מן הפגיעה המתמשכת באיכותם ובכוחם של החיים שלי ושל כל מי שחולה במחלות קשות וכרוניות. היא מטלטלת בעוז בכל פעם מחדש את הסדר הצפוי של הדברים ויוצרת לא רק קושי פיזי, אלא גם טראומה נפשית. זהו המנגנון. זהו הפיצול המתמשך, החזרתי, הבלתי פוסק והאכזרי בין עולם הבריאים לעולם

החולים. זהו גם אפיון של התודעה הקולקטיבית במציאות חיינו כאן בארץ. שוב ושוב כולנו נאלצים להתמודד עם אירועים מסכני חיים. שוב ושוב אנחנו מנהלים את חיינו כאן כשיד אחת נאחזת בשגרה (בריאה), ובו בזמן נאבקת היד השניה בחירום (החולה). זהו אותו פיצול שמתרחש באופן כרוני אצל כולם. כולנו – כך או אחרת – חולים.

הרבה דברים קורים במציאות הזו. יש בה פחד גדול ואבל מכאיב וכל מיני אובדנים. וגם אם הם לא הסתיימו בסופו של דבר במוות, הם כן הצליחו לפגוע אנושות במי שהייתי לפנייהם. לא נראיתי כמו שנראיתי קודם (כימותרפיה יודעת לעשות את זה). לא עבדתי במה שעבדתי קודם (טרשת נפוצה יודעת לעשות את זה). לא הייתי אותה אישה ולא הייתי אותה אמא. לא היתה לי שליטה על מה שקרה לי, כי מוות מאיים, בין אם בגלל מחלה או בגלל כל אירוע אחר, הוא המופע האולטימטיבי של אובדן שליטה. בתקופות של מה שמכנים "רמיסיה" הייתי מרגישה פתאום פרץ של אנרגיה וכוחות, ומיד אחריו את כוחו הטמיר של האין. כח וחוסר שדולפים זה אל זה שוב ושוב. התו המתנוסס על הרכב שלי בחניית נכים, ושיעור פילאטיס שיקומי למחרת. המתנה מורטת עצבים לתוצאות בדיקת MRI בתחילת השבוע, והליכה איטית אך נחושה אל בית הקפה לפגישה עם העורכת שלי בסופו. צולעת – אבל מגיעה בזמן.

כל מי שהתחכך במוות שלו או של הקרובים לו מכיר את תאוות החיים המתעוררת אצל הנוטים למות. את הצורך לצאת מתוך הערפל, למצוא חוסן ומשמעות ולהעלים את פחד המוות. יש שם "מקצועי" לתאווה האנושית הזו – רפלקס התכלית. המשברים האישיים שלי, כמו גם השבר הישראלי המשותף, פגעו ברפלקס התכלית של כולנו.

אבל לא צריך למצוא מילים לטראומה כדי להיות מסוגלים להתמודד איתה שוב, אם תבוא. והלוואי ולא תבוא. צריך למצוא מילים לטראומה כדי להיות מסוגלים להתמודד עם מה שאינו טראומה. עם התקווה. עבורי, וכנראה גם עבור חלק גדול מכולנו, הייאוש אינו החלק הקשה. התקווה היא שקשה לי.

בגללה אני לא מסירה את תו הנכה משמשת הרכב. אני מאמצת אותו כשאין לי ברירה, וביתר הזמן אני משנסת מותניים, ורגליים שנחלשו ועיניים שהצטעפו, ונפש עצובה – ומוצאת תקווה. וחיים.